

УДК 351

Клименченко С. Л.,

здобувач Академії муніципального управління

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Анотація. Виходячи з зарубіжного досвіду встановлено, що вплив держави на виробництво аграрної продукції за допомогою цінового регулювання і квотування безпосередньо підтримує рівень прибутковості аграрних господарств, обмежує ринкові ціни монополістів за рахунок проведення жорсткого антимонопольного законодавства.

Встановлено, що одним із напрямів проведення ефективної політики в аграрному виробництві є вплив держави на формування цін і доходів аграрних виробників, з метою створення відповідних умов для здійснення відтворювального процесу випуску продукції, що відповідає попиту споживачів.

Визначено, що в умовах фінансової кризи, України не має можливості підтримувати аграрне виробництво у вигляді пільгового кредитування та дотування, субсидіювання аграрного сектору економіки. Тому необхідно застосовувати окремі фінансові механізми регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва регіону.

Ключові слова: аграрне виробництво, державне регулювання, інвестиційна діяльність, фінансові механізми.

Клименченко С. Л.,

соискатель Академии муниципального управления

ФИНАНСОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГРАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА

Аннотация. Исходя из зарубежного опыта встановлено, что влияние государства на производство аграрной продукции с помощью ценового регулирования и квотирования непосредственно поддерживает уровень доходности аграрных хозяйств, ограничивает рыночные цены монополистов за счет проведения жесткого антимонопольного законодательства.

Установлено, что одним из направлений проведения эффективной политики в аграрном производстве влияние государства на формирование цен и доходов аграрных производителей, с целью создания соответствующих условий для осуществления воспроизводственного процесса выпуска продукции соответствует спросу потребителей.

Определено, что в условиях финансового кризиса, Украина не имеет возможности поддерживать аграрное производство в виде льготного кредитования и дотирования, субсидирование аграрного сектора экономики. Поэтому необходимо применять отдельные финансовые механизмы регулирования инвестиционной деятельности аграрного производства региона.

Ключевые слова: аграрное производство, государственное регулирование, инвестиционная деятельность, финансовые механизмы.

Klymenchenko Sergei,

applicant Academy of Municipal Management

FINANCIAL MECHANISM OF REGULATION OF INVESTMENT AGRICULTURAL PRODUCTION

Annotation. Foreign experience shows that the state's influence on the production of agricultural products through price controls and quotas directly supports the level of profitability of agricultural enterprises, limiting monopoly market prices at the expense of strict antitrust laws.

Income farmers formed from sales at market prices. Effective yield level at this stage is not provided, but generated demand for farmers exist, therefore the state should provide a level of prices that the company would receive a minimum income.

American programs allowed to stabilize and support the purchase price. The strategic goal of any country is to support domestic producers and thus maintain food security.

In Western countries, there is another method of assessing the degree of influence of government programs supporting agriculture. In this method plays a key role indicators, called "subsidy support to producers" and "consumers subsidy support."

Having examined the international experience of financial mechanisms to regulate agricultural production can submit such proposals to improve domestic production. Home practice support has the ability to create a pricing policy regulating the legislation to determine the level of prices for products. In this way you can limit the rise in prices of inputs that receive domestic producers of the domestic industry. This will make it possible to influence the formation of the level of production costs farmers and increase the competitiveness of the products.

One of the goals of effective policies in the agricultural production is the state's influence on the formation of prices and incomes of agricultural producers in order to create appropriate conditions for the reproduction process output that meets consumer demand.

If market prices do not provide a sufficient level of equivalent price, the difference must be paid to farmers Foundation for financial support. The budget needs to implement a fund that will provide income stabilization of agricultural production. Created Fund financial support incomes of agricultural products will steadily develop the agricultural sector, improve the competitiveness of agricultural products in the market.

In the financial crisis, Ukraine is unable to maintain agricultural production in the form of concessional loans and subsidies, subsidized agricultural sector. It is therefore necessary to use separate financial mechanisms for regulating investment activity of agricultural production.

Keywords: Agricultural production, government regulation, investment, and financial mechanisms.

Вступ. Активізація та розширення інвестиційної діяльності аграрного виробництва в регіональному зрізі є однією з наріжних передумов успішного сталого розвитку агроформувань та їх стабільного врівноваженого економічного зростання. Водночас, нині в посткризовому економічному просторі України спостерігається грона перешкод, що блокує динамічний розвиток інвестиційної діяльності аграрного виробництва. Зокрема, брак дієвих фінансових механізмів регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва регіону призвів до того, що агроформування фактично позбавлені дієвих важелів розв'язання інноваційно-інвестиційних проблем та не мають можливостей зміцнювати свою матеріально-технічну базу й розгортати та нарощувати капітальні інвестиції у аграрне виробництво. Так, проявом загострень означених проблем є висока зношеність основних засобів агроформувань та унеможливлення їх модернізації, що звужує фінансовий підмуток сталого розвитку суб'єктів аграрної сфери і спонукає до пошуків нетрадиційних каналів імобілізації довгострокових інвестиційних ресурсів. Водночас, наукова спільнота недостатньо зосереджує увагу на теоретичних розробках щодо економічного наповнення та можливостей фінансових механізмів регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва регіону в умовах посткризових викликів та колізій економічного простору.

Разом з тим ставить перед економічною теорією архіскладні завдання, які вимагають поглибленого наукового осмислення та практичного розв'язання.

Ця проблематика постійно входила в орбіту дослідницьких інтересів шерегу вчених економістів, з проміж них варто вип'ятити праці таких відомих визнаних наукових авторитетів, як В. Андрійчука, В. Власова, С. Власюк, В. Губенка, О. Гудзь, М. Дем'яненка, М. Кісіля, М. Коденської, М. Кропивка, Ю. Лузана, М. Маліка, Т. Мацибори, Ю. Нестерчука, В. Онегіної, Г. Підлісецького, О. Пестрецової, П. Саблука, І. Столярова, П. Стецюка, А. Чупіса, О. Шпикуляка, М. Федорова, В. Юрчишина та ін. Високо оцінюючі їх зусилля та внесок в осягнення сутнісних взаємозв'язків щодо проблем розвитку фінансових механізмів регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва регіону, зауважимо, що сучасний контур інвестиційної діяльності аграрного виробництва та наявність відчутних прогалів і нерегульованих завдань потребують здійснення наукових розвідок щодо уточнення проблем фінансових механізмів регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва та пошуку дієвих практичних заходів їх розв'язання в регіоні. Актуальність і необхідність активізації й гармонізації у якісно нових методологічних вимірах модернізації фінансових механізмів регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва окреслили мету наукового пошуку, його контур, завдання та архітектоніку.

Постановка завдання. Встановити вплив держави на виробництво аграрної продукції за допомогою цінового регулювання і квотування. Визначити напрями проведення ефективної політики в аграрному виробництві. Визначити фінансові механізми регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва.

Результати. В економічно розвинутих країнах складні фінансові механізми регулювання інвестиційної діяльності охоплюють процеси "вільного ціноутворення", які сформовані під впливом співвідношень попиту і пропозиції.

Крім того, держава відіграє одну із ключових ролей в напрямку прийняття системи законодавства, особливо в грошово-кредитній та банківській, ціновій політиці.

Зарубіжний досвід свідчить, що вплив держави на виробництво аграрної продукції за допомогою цінового регулювання і квотування безпосередньо підтримує рівень прибутковості аграрних господарств, обмежує ринкові ціни монополістів за рахунок проведення жорсткого антимонопольного законодавства.

Прибуток аграріїв формується від продажу продукції за ринковими цінами. Ефективний рівень доходності на даному етапі не забезпечується, але сформований попит на продукцію аграрних виробників існує, тому держава повинна надати такий рівень ціни, щоб підприємство могло

отримати мінімальний прибуток, тобто, повна собівартість виробленої та реалізованої продукції + мініприбуток[1].

Отримання прибутку як кінцевого результату господарювання визначається з урахуванням цін, які забезпечують відтворення виробництва. Розрахунок включає повну собівартість виробленої і реалізованої продукції + норму прибутку на галузь, яка розраховується з урахуванням середньорічної вартості залученого капіталу в основних і оборотних фондах + ринкова вартість землі. Належна увага повинна надаватися такому коефіцієнту, як коефіцієнт оборотності виробничих засобів. Всі витрати, які включаються до вартості одиниці продукції є відтворювальною ціною[1].

Держава має право на відшкодування частини коштів, якщо ринкові ціни значно нижчі ніж встановлені аграрним виробником на момент реалізації [1]. Це пов'язано з фінансовою можливістю здійснення нормального процесу відтворення, оновлення, не нижчими від прогнозних. Проте, якщо існує тенденція рівності ринкових цін цінам відтворення або вони вищі, то доплати відсутні. Країни ЄС практикують встановлення фермерських цін один раз на рік у урахуванням побажань виробника, тому, поточна кон'юнктура цін не має істотного впливу на формування цих цін. В країнах ЄС використовуються й інші форми підтримки фермерських доходів як з бюджетів країн, які входять до складу ЄС, так і з бюджету ЄС[2].

У зарубіжних країнах практикується введення у товарооборот додаткових ресурсів, які раніше використовувалися у виробничій діяльності безкоштовно (земельні ресурси, водні ресурси). Вони змінюють обсяги і структуру цін, прибутку і безпосередньо впливають на рівень рентабельності виробництва.

США не володіє і не здійснює управління аграрними господарствами, крім невеликої кількості дрібних ферм профілю. Уряд США не проводить політику гарантованих закупівель аграрної продукції [2].

В США деякі види виробленої аграрної продукції не підлягають програмам підтримки з боку держави, наприклад, овочівництво та виробництво продукції тваринництва, не пов'язаної з виробництвом продукції молочної галузі. Аграрії самі визначають брати участь у таких програмах чи за рахунок власних коштів займатися виробництвом аграрної продукції.

Метапідтримуючих програм полягає у створенні сприятливих умов для виробництва аграрної продукції, забезпечення продовольчої безпеки країни та конкурентоспроможності аграрних виробників як на власному ринку, так і світовому. Це дозволяє виробникам вільний вибір господарських рішень проведення бізнесу, проте держава використовує такі фінансові механізми, що, з іншого боку, фермер повинен діяти в інтересах держави.

Не дивлячись на те, що уряд США надає допомогу і субсидує експорт певної частки аграрної продукції, він, як правило, не регулює в цілому торгівлю цією продукцією у власній країні.

Основними видами товарів, які підтримуються програмами є: вирощування зернових та зерновобобових культур, молочні продукти, тютюн, цукор та арахіс. Для кожної програми підтримки притаманні специфічні риси, які вирізняють її у порівнянні з іншими. Насьогодні, найбільш ґрунтовними залишаються програми підтримки вирощування зернових культур.

Ферми, щоб приймати участь у програмі, повинні отримати з бюджету грошові ресурси у вигляді кредиту. Уряд встановлює мінімальні ціни на цю продукцію, але при цьому враховується стан забезпечення земельними угіддями фермерських господарств. Уряд надає фінансові активи фермерам під заставу. Заставою виступає у даному випадку зібране зерно. Сума надається у розрахунку з фізичного обсягу зібраної продукції фермерами. Посуті, отримана сума фіксує мінімальну ціну товару на аграрному ринку.

У випадку, коли заставна ставка нижче ринкової ціни то фермерам надається можливість реалізувати продукцію за ринковою ціною, а сума коштів, яку фермер отримає після реалізації, піде на погашення позики з процентом. Коли заставна ставка вище ринкової, то фермери мають можливість реалізувати зерно, яке зібране в поточному році для погашення отриманої позики. Уряд може підтримати виробника за рахунок встановлення спеціальної ціни, яка дозволить отримати фермеру суму, яка буде відрізнятися на відсоток між ринковою та заставною ціною[3].

Для участі у цій програмі, фермери повинні скоротити площі ріллі на певну величину. Державне регулювання виробництва в такому випадку надасть можливість фермерам виробити той обсяг продукції за який вони зможуть отримати підтримку з бюджету.

Результати впливу державної програми підтримки аграрного виробництва на добробут США виглядає так:

- споживачі відчують зміну надлишку аграрної продукції;
- виробники можуть отримати як збиток, так і прибуток;
- уряд, в залежності від врожайності року, може як збільшити свої витрати, так і зменшити;
- за рахунок змін у виробництві аграрної продукції відбуваються і зміни ставки валового національного продукту[3].

Американські програми дозволили стабілізувати та підтримати закупівельні ціни. Стратегічна мета будь-якої країни полягає у підтримці власного виробника, а отже і підтримання продовольчої безпеки країни.

У західних країнах існує інший метод оцінки ступеня впливу державних програм підтримці сільського господарства. В цьому методі відіграють ключову роль показники, що називаються "субсидіями підтримки виробникам" (СПВ) та "субсидії підтримки споживача" (СПС).

Урядові субсидії, які називають "політичними трансфертами", підтримують ту частину субсидій, що вимагають пільгових затрат уряду.

Субсидії на закупівлю певних матеріальних ресурсів є одним з найважливіших напрямів вкладення трансфертів. На відміну від видимих субсидій різницю між регіональною ціною реалізації продукції і світовою ціною необхідно розглядати як приховані субсидії.

Країни ЄС надають фінансову підтримку виробникам аграрної продукції. Для звичайного продукту дія програми починається із встановлення на нього Європейським Співтовариством високого рівня внутрішньої ціни. Для підтримання високої ціни ЄС обкладає аналогічний імпорتنний товар високим митом. Це мито дорівнює різниці між рівнем підтримуваної ціни та рівнем ціни імпортного товару. За допомогою даного мита проводиться вирівнювання цін між продукцією власного виробництва та імпортною продукцією, яка постачається на внутрішні ринки країни. Дана підтримка сприяє виробництву обсягів різних видів продукції, яка є надлишковою, а отже сприятиме експорту загранної продукції за низькими цінами в інші країни світу. За рахунок знятого мита з імпортування аграрної продукції можливо здійснювати фінансову підтримку експортної продукції. Такі ціни мають можливість застосовуватися до виробників будь-якої аграрної продукції, проте існують обмеження на деякі зернові культури.

Фінансові програми підтримки в ЄС дозволяють покращити добробут місцевих аграріїв і знижують рівень життя споживачів. Програма в ЄС сприяє росту закупівельних цін аграріям на вироблену продукцію. На відміну від програми в США, за допомогою якої знижується рівень виробництва й експорту, програма в ЄС, навпаки, сприяє росту продукції і переводить ЄС зі становища імпортера в становище експортера. Підтримка цін в ЄС дозволяє підтримку зв'язків між рішеннями виробників аграрної продукції, з одного боку, і рівнями закупівельних цін та отримуваних сільськогосподарськими виробниками платежів - з другого.

Високий рівень підтримуваної ціни в ЄС дозволяє збільшувати європейськими виробниками обсяги продукції, оскільки вони можуть реалізовувати урядам країни ЄС додаткову частину продукції за високими субсидійованими цінами. Однак, як і в США, програма в ЄС завдає збитків місцевим споживачам унаслідок підвищення цін і скорочення споживання[3].

В країнах ЄС зниження світових цін відбувається за рахунок експорту надлишкової продукції. Ціни, за якими ЄС продає свою продукцію на світовому ринку, досить часто є нижчою високих субсидіованих цін, які встановлено для своїх місцевих виробників.

Країни третього світу проводять підтримку аграрних виробників, але вона значно відрізняється від підтримки в розвинених країнах, таких як США та ЄС. Підтримка в цих країнах направлена на споживача ніж на виробника, що негативно впливає на економічний стан розвитку країни. Така політика притаманна країнам Азії, Латинської Америки, Південної Африки.

В умовах, коли відсутнє втручання уряду, внутрішня ціна рівна світовій ціні. Прикладом країни, що розвивається і проводить політику цін, яка передбачає субсидії споживачів і, водночас, "приховане оподаткування" виробників, є Індія. При цьому слід зазначити, що індійська державна політика цін має вплив лише на продукцію рослинництва та не розповсюджується на тваринницьку продукцію.

США, і ЄС заохочують країни, що розвиваються, дотримуватися такої політики. Ці країни є ринками збуту для продукції, яка виробляється за рахунок здійснюваних у США і ЄС програм підтримки сільського господарства, і надходять на ці ринки за низькими цінами.

В економіці світового аграрного виробництва спостерігається неефективне використання фінансових ресурсів унаслідок надлишкового виробництва

Висновки. Розглянувши зарубіжний досвід фінансових механізмів регулювання аграрного виробництва, можна надати такі пропозиції по удосконаленню вітчизняного виробництва. Вітчизняна практика підтримки має можливість створити у політиці ціноутворення регулюючу дію законодавства щодо визначення рівня цін на продукцію. За рахунок цього можна обмежити зростання цін на матеріально-технічні ресурси, що отримують вітчизняні виробники від вітчизняної промисловості. Це дасть можливість вплинути на формування відповідного рівня собівартості продукції аграрних виробників, а також підвищити конкурентоздатність самої продукцію.

Одним із напрямів проведення ефективною політики в аграрному виробництві є вплив держави на формування цін і доходів аграрних виробників, з метою створення відповідних умов для здійснення відтворювального процесу випуску продукції, що відповідає попиту споживачів.

Якщо ринкові ціни не забезпечують достатній рівень еквівалентної ціни, то різниця повинна оплачуватися аграрному виробнику з фонду фінансової підтримки. В бюджеті необхідно створити відповідний фонд, який забезпечить стабілізацію доходів аграрного виробництва. Створений фонд фінансової підтримки доходів виробників аграрної продукції дозволить стабільно розвиватися аграрному сектору економіки, підвищити конкурентоспроможність аграрної продукції на ринку.

В умовах фінансової кризи, України не має можливості підтримувати аграрне виробництво у вигляді пільгового кредитування та дотування, субсидювання аграрного сектору економіки. Тому необхідно застосовувати окремі фінансові механізми регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Якубенко В. Д. Базисні інститути у трансформаційній економіці : монографія / Якубенко В. Д. - К. : КНЕУ, 2004. - 252 с.

2. Шпикуляк О.Г. Інституції аграрного ринку / О.Г. Шпикуляк. – К.: ННЦ «ІАЕ» УААН, 2009. – 470 с.
3. Ульянченко О.В. Формування та використання ресурсного потенціалу в аграрній сфері: [монографія] / О.В. Ульянченко. – Х., 2006. – 357 с.

References:

1. Yakubenko V. D. Bazysni instytuty u transformatsijnij ekonomitsi : monohrafiia / Yakubenko V. D. - K. : KNEU, 2004. - 252 s.
2. Shpykuliak O.H. Instytutsii ahrarnoho rynku / O.H. Shpykuliak. – K.: NNTs «ІАЕ» УААН, 2009. – 470 с.
3. Ul'ianchenko O.V. Formuvannia ta vykorystannia resursnoho potentsialu v ahrarnij sferi: [monohrafiia] / O.V. Ul'ianchenko. – Kh., 2006. – 357 s.

Рецензент: Жовнірчик Я.Ф., д.держ.упр., професор

УДК 351

Кудрейко О. М.,

здобувач Академії муніципального управління

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Анотація. Систематизовано та конкретизовано теоретичні засади у дослідженні понять та змісту механізмів державного управління якістю освітніх послуг. Проведено аналіз відповідності компонентів української практики забезпечення якості освіти європейським стандартам та рекомендаціям. Визначено напрями модернізації управління якістю освітньої галузі.

Ключові слова: освіта, освітня діяльність, система освіти, ринок освітніх послуг, якість освіти, державний механізм управління якістю освіти, механізм забезпечення якості вищої освіти.

Кудрейко А. М.,

соискатель Академии муниципального управления

НАПРАВЛЕНИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ СИСТЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. Систематизированы и конкретизированы теоретические основы в исследовании понятий и содержания механизмов государственного управления качеством образовательных услуг. Проведен анализ вид-повидности компонентов украинской практики обеспечения качества образования европейским стандартам и рекомендациям. Определены направления модернизации управления качеством образования.

Ключевые слова: образование, образовательная деятельность, система образования, рынок образовательных услуг, качество образования, государственный механизм управления качеством образования, механизм обеспечения качества высшего образования.

Kudreyko Alexander,

Competitor Academy of Municipal Management